

Spis treści

Wstęp	9
ROZDZIAŁ 1. Wielowymiarowość problematyki demoralizacji i przestępczości nieletnich	15
1.1. Wybrane czynniki osobowe i społeczno-kulturowe dotyczące przestępczości nieletnich	21
1.1.1. Charakterystyka zjawiska przestępczości nieletnich i znaczenie środków psychoaktywnych w kryminogenezie	29
1.1.2. Zaburzenia osobowości i zaburzenia zachowania jako istotne czynniki etiologiczne przestępczości i problemów z nią związanych	45
1.1.3. Podkulturowe tło zachowań agresywnych i przemocowych nieletnich	59
1.1.4. Konceptualizacja okoliczności i czynników warunkujących jakość ludzkiego funkcjonowania w strukturze społecznej	68
1.2. Społeczno-prawne podstawy systemu sprawiedliwości naprawczej i idei probacji w oddziaływaniach wobec nieletnich	73
1.2.1. Wychowanie resocjalizujące, profilaktyka i praca socjalna wobec demoralizacji nieletnich i problemów z nią związanych	91
1.2.2. Sądowe środki oddziaływań resocjalizacyjnych wobec nieletnich sprawców czynów zabronionych	111
1.3. Wybrane doświadczenia międzynarodowe dotyczące rozwiązywania problemów demoralizacji i przestępczości nieletnich a działania krajowe	121
ROZDZIAŁ 2. Konteksty środowiskowe kontaktów nieletnich z alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi	133
2.1. Psychozależność i środki psychoaktywne we współczesnej literaturze specjalistycznej	136
2.2. Wybrane środowiska socjalizacyjne a zagrożenie uzależnieniem od środków psychoaktywnych	154

2.2.1. Rodzinne czynniki chroniące i obciążające a przyjmowanie środków psychoaktywnych	159
2.2.2. Grupa rówieśnicza a kontakt nieletnich ze środkami psychoaktywnymi	176
2.2.3. Wpływ przekazów medialnych na powstawanie u nieletnich gotowości do przyjmowania środków psychoaktywnych	185

ROZDZIAŁ 3. Resocjalizacja i profilaktyka w zakładach dla nieletnich – stan obecny i perspektywy	194
3.1. Nieletni w zakładzie dla nieletnich – charakterystyka problemu	195
3.1.1. Mikrosystemy wychowawcze w zakładach dla nieletnich w Polsce – zakładowa oferta profilaktyczna i resocjalizacyjna dla nieletnich zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych	210
3.1.2. Usamodzielnienie nieletnich opuszczających zakłady resocjalizacyjne jako cel oddziaływań systemowych	228
3.2. Nowe zjawiska i tendencje w obszarze przestępczości nieletnich a kierunki ewolucji instytucjonalnych form oddziaływań profilaktycznych i resocjalizacyjnych	237

ROZDZIAŁ 4. Metodologiczne podstawy badań własnych	244
4.1. Cele badań własnych	244
4.2. Problemy i hipotezy badawcze	247
4.3. Zastosowane metody badawcze, techniki i narzędzia	254
4.4. Organizacja i teren badań, charakterystyka badanej grupy	261

ROZDZIAŁ 5. Problem środków psychoaktywnych na tle cech sytuacji społeczno-prawnych badanych nieletnich w świetle uzyskanych wyników	273
5.1. Poziom demoralizacji badanych nieletnich a środki psychoaktywne w ich egzystencji	274
5.2. Czynniki ochronne i obciążające w najbliższych środowiskach badanych nieletnich	313
5.3. Mikrosystemowe oddziaływania profilaktyczne i resocjalizacyjno-terapeutyczne realizowane wobec badanych nieletnich	332
5.4. Ocena skali zagrożeń rozwojowych dotyczących środowisk nieletnich w kontekście możliwości realizowania oddziaływań profilaktycznych i resocjalizacyjnych	367

ROZDZIAŁ 6. Propozycje optymalizujące oddziaływania profilaktyczne i resocjalizacyjne wobec nieletnich zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych	375
6.1. System oddziaływań profilaktycznych i resocjalizacyjnych wobec środowisk nieletnich przyjmujących środki psychoaktywne	376
6.1.1. Systemowość oddziaływań wobec nieletnich	381
6.1.2. Programowanie oddziaływań wobec nieletnich z problemem środków psychoaktywnych	385
6.2. Propozycje dotyczące zakładowych (mikrosystemowych) oddziaływań profilaktycznych i resocjalizacyjnych wobec nieletnich nadużywających środków psychoaktywnych	391
6.2.1. Proces diagnozy resocjalizacyjnej a system wychowawczy schroniska dla nieletnich	394
6.2.2. Programowe rozwiązywanie problemów dotyczących zachowań przemocowych nieletnich	397
6.2.3. Przykład programu oddziaływania wobec nieletnich obciążonych problemem środków psychoaktywnych	400
Zakończenie	407
Bibliografia	415